

وضعیت پر تنش خاور میانه بدون تغییر

مهران کامروا

استاد دانشگاه جورج تاون قطر

اول؛ با پایان یافتن عملیات ایران، تلاش‌ها برای عدم واکنش از سوی تل‌آویو در حال انجام است. کشورهای تاثیرگذار در منطقه نگران بروز یک درگیری هستند و آن‌طور که نشان می‌دهند، تلاش می‌کنند که این تنش کاهش پیدا کند. در مقاطع مختلف زمانی، شاهد این بودیم که وقتی تهدید یا اقدامی علیه اسرائیل انجام شد، آن‌ها واکنش بیش از حدی (overreaction) نشان داده‌اند. این نوع از واکنش به‌طور معمول دو دلیل نظامی و سیاسی دارد. دلیل نظامی آن این است که اسرائیل از لحاظ جغرافیایی و به‌خاطر مساحت اندک، همیشه خود را تحت تهدید می‌بیند. اسرائیلی‌ها تلاش می‌کنند که قواعد بازی را به نفع خود تغییر دهند و با یک حمله شدید امکان ضدحمله را از طرف مقابل بگیرند. دلیل سیاسی این‌نوع واکنش، در حال حاضر به‌وضعیت داخلی اسرائیل برمی‌گردد. نتانیاهو یک دولت ائتلافی لغزنده دارد و با اعتراض‌های داخلی مواجه است. امکان فروپاشی این دولت دور از انتظار نیست و شرایط فعلی او، این اجازه را نمی‌دهد که چهره‌ای ضعیف از خود نشان دهد. البته در حال حاضر این امکان وجود دارد که به‌خاطر تهدید ایران، آمریکا جلوی اسرائیل را گرفته باشد. ایران به کشورهای خلیج‌فارس هشدار داده است که اگر از پایگاه‌های آمریکایی این کشورها اقدامی علیه ایران صورت بگیرد، از خود دفاع می‌کند و تا زمان نوشتن این چند خط، اسرائیل واکنشی نشان نداده است. اما تصور این است که طی ۴۸ ساعت تا یک هفته آینده واکنشی انجام خواهد شد. اگر نتانیاهو بخواد قوی ظاهر شود، ممکن است نقطه‌های در خاک ایران را هدف قرار دهد.

دوم؛ حمله ایران به اسرائیل در دو دهه گذشته بی‌سابقه بوده است. سال ۲۰۰۳ صدام چند موشک به اسرائیل شلیک کرد. پس از ۲۱ سال، این اولین باری بود که یک کشور به‌طور رسمی اسرائیل را مورد هدف قرار

نگاه تحلیلگر / ۲

اسرائیل بدون چراغ سبز آمریکا اقدامی نخواهد کرد

قاسم محبعلی، مدیرکل اسبق خاورمیانه وزارت خارجه درباره واکنش‌های احتمالی به حمله ایران به اسرائیل به خبرنگار هم‌میهن گفت: «بعد از اقدام اسرائیل ایران علیه اسرائیل، شرایط منطقه مقداری تغییر کرد و باید ببینیم اسرائیل چه واکنشی نسبت به این عملیات نشان خواهد داد. از طرف دیگر واضح است که آمریکایی‌ها و اروپایی‌ها با توجه به شرایط فعلی -مثل وضعیت جنگ اوکراین- نگران هستند که خاورمیانه درگیر جنگ شود. به‌طور طبیعی اگر جنگی اتفاق بیفتد، آن‌ها کنار اسرائیل خواهند بود، همانطور که در جریان اقدام متقابل ایران در پاسخ به حمله اسرائیل به کنسولگری، از لحاظ سیاسی و نظامی کنار تل‌آویو ایستادند. به همین دلیل اروپایی‌ها و آمریکایی‌ها علاقه‌ای به آغاز جنگ در خاورمیانه و ورود به آن ندارند. در چنین شرایطی، تبادل پیام میان ایران و این کشورها و گفت‌وگوهای دیپلماتیک، امری طبیعی است. یکی از این پیام‌ها می‌تواند این باشد که طرفین، ماجرا را خاتمه‌یافته تلقی کنند و به ترک خصامه بپردازند و ایران و اسرائیل اقدامی علیه یکدیگر نکنند. تحلیل بنده این است که اروپایی‌ها، آمریکا و کشورهای عربی منطقه خواستار این چارچوب هستند. چون اقدام نظامی و سیاسی آثار مختلفی دارد که ممکن است با هدف اولیه آن، متفاوت باشد. البته باید اضافه کنم که با همین چارچوب هم اسرائیل تلاش می‌کند بیشترین بهره‌برداری را داشته باشد. این بهره‌برداری‌ها می‌تواند جلب کمک‌های نظامی و مالی، کاهش فشارهای بین‌المللی راجع به جنگ غزه و ادامه تلاش برای نابودی حماس باشد.» محبعلی ادامه داد: «در عین حال، سیاستی در اسرائیل وجود دارد که این چارچوب را با مشکل مواجه می‌کند. این سیاست از ابتدای تشکیل اسرائیل وجود داشته و تمام دولت‌های چپ و راست این رژیم به آن پایبند بوده‌اند؛ سیاست پاسخ و واکنش به اقدام گروه‌ها و کشورها علیه اسرائیل. این پاسخ نیز حالت‌های مختلفی داشته است. تورر عوامل قتل ورزشکاران اسرائیلی در المپیک مونیخ ۱۹۷۲، به‌شهادت‌رساندن عماد مغنیه، سران چهارفلسطین و حتی حمله به فرودگاه انتبه در سال ۱۹۷۶ برای آزادی گروگان‌های یهودی از جمله این پاسخ‌هاست. برخی پاسخ‌ها مثل فرودگاه انتبه به‌صورت رسمی انجام شدند و مثال‌های دیگری که زدم، اقداماتی غیررسمی هستند که مسئولیت آن هیچ‌وقت توسط اسرائیل پذیرفته‌نشد. بایددید که قبل از ایران نیز همین سیاست قدیمی را در پیش می‌گیرند یا نه.»

سفیر اسبق ایران در یونان، با اشاره به اقدامات احتمالی رژیم صهیونیستی در پاسخ به حمله ایران، اضافه کرد: «دو سناریو وجود دارد؛ اول هدف قرار دادن هدف یا اهدافی نظامی داخل خاک ایران به‌طور رسمی دوم، اقدام به ترور یک شخصیت مهم بدون اینکه اسرائیل مسئولیت آن را بپذیرد. همان‌طور که پیش از این نیز اتفاق افتاده است.

ادامه سر مقاله

در پایان بر این نکته نیز تاکید باید کرد که عبور از خطوط قرمز همیشه ممکن است و اقدام در مقابل آن لازم است. ولی تعریف مُضیق و پررنگ این خطوط، مفید و کارآمد نیست و عبور از آنها با طرد جامعه مواجه نمی‌شود؛ چه‌بسا موجب بی‌اعتباری خطوط قرمز واقعی هم بشود. نمونه آن را در حجاب می‌بینیم که این اندازه تاکید بر ضوابط سفت و سخت نه‌تنها موجب رعایت آنها نشده بلکه

داد. ایران طلسم شکست‌ناپذیری استراتژیک اسرائیل را شکست. هر چند در رسانه‌ها و فضای مجازی عربی، اهمیت استراتژیک حمله ایران به اسرائیل کوچک‌نمایی می‌شود، اما حقیقت این است که این حملات از لحاظ استراتژیک بسیار مهم‌بود. این حمله به‌فرماندهان نظامی اسرائیلی نشان داد که نه‌تنها ایران توانایی هدف قرار دادن خاک اسرائیل را دارد، بلکه ترسی هم از انجام چنین عملیاتی ندارد. قواعد بازی بعد از این حمله تغییر کرد. دیگر شرایط به‌گونه‌ای نیست که اسرائیل منافع ایران در سوریه را بزند و پاسخی از سوی تهران نگیرد.

سوم؛ ایران توانایی نظامی خود را نشان داد و اثبات کرد که توازن قدرت بر‌ای او اهمیت دارد. نشان داد که نه‌تنها توانایی ضربه زدن را دارد بلکه در صورت نیاز، حاضر به استفاده از تسلیحات خود نیز هست. معتقدم که تنش‌های سیاسی افزایش پیدایمی‌کند. اما به‌طور کلی آنچه‌در ذهن دارم این است که به‌طور عمومی در وضعیت پرتنش منطقه تغییری ایجاد نخواهد شد. معتقدم که روند عادی‌سازی روابط بین اسرائیل و کشورهای حاشیه خلیج‌فارس با تاخیری یک تا دو ساله، ادامه پیدا خواهد کرد؛ البته شاید به‌خاطر وقایع غزه یک تا دو سال به تاخیر بیفتد.

چهارم؛ اگر پیش از این رسانه‌هایی مثل بی‌بی‌سی، سی‌ان‌ان و دویچه‌وله را نگاه می‌کردید متوجه می‌شدید که وقوع نسل‌کشی در فلسطین برای آن‌ها اهمیتی ندارد. متأسفانه این عملیات باعث شد که غزه از صدر اخبار پایین بیاید. اگر رسانه‌های غربی را رصد کنید، در حال حاضر تمرکز آن‌ها بر درگیری ایران و اسرائیل است. **پنجم**؛ چین و روسیه از این وضعیت به‌صورت غیرمستقیم سود می‌برند. هر اتفاقی که توجه دنیا را از اوکراین دور کند، به سود روسیه است. در حال حاضر تمام دنیا تمرکز خود را روی ایران و اسرائیل گذاشته است. هر مسئله‌ای که آمریکا را در سطح جهانی درگیر کند، برای چین یک پدیده مثبت است. چین نیز به‌طور غیر مستقیم از این وضعیت خوشحال است. **آخر**؛ ما باید مواظب باشیم که با آتش بازی نکنیم. اسرائیلی‌ها به‌خصوص جناح راست، به‌طور تاریخی دنبال بهانه‌ای برای زدن یک ضربه کاری به ایران بوده‌اند. حرکات میدانی و دیپلماتیک باید با یکدیگر هماهنگی داشته باشند که منافع استراتژیک ایران ضربه نخورند.

محسن صالحی‌خواه

گزارشگر هم‌میهن

ایران از طریق مصر به اسرائیل هشدار داد که هرگونه اقدام تل‌آویورا به سختی پاسخ خواهد داد. این پیام‌ها در جریان اقدامات دیپلماتیک برای کنترل تنش میان ایران و اسرائیل انجام شده است. منابع دیپلماتیک به الجزیره خبر دادند به غیر از ارسال پیام به اسرائیل از طریق قاهره، پیامی نیز از طریق ترکیه به آمریکا ارسال شده است. تماس‌های دیپلماتیک میان تهران و کشورهای دیگر ادامه دارد و مواضع علنی کشورهای اروپایی و آمریکا این است که در عین محکومیت حمله ایران و اعلام همبستگی با اسرائیل، خواهان کنترل تنش و عدم پاسخ تل‌آویو هستند. اخبار محدودی از سرزمین‌های اشغالی و تصمیم سران رژیم اسرائیل مخابه‌ری می‌شود اما همین اخبار حاکی از بروز اختلاف میان اعضای کابینه جنگ این رژیم برای پاسخ به ایران است. منابع عبری می‌گویند که اسرائیلی‌ها به‌دنبال پاسخ به ایران هستند اما نوع، سطح و زمان آن، محل اختلاف است. جلسات کابینه جنگ اسرائیل پس از حمله بامدادیکشنبه‌ی نتیجه‌یابان یافت. همچنین در پایان نشست شورای امنیت سازمان ملل قطعنامه‌ی بیانیه‌ای صادر نشد و سران گروه هفت نیز طی «پاسخ دیپلماتیک مشترک» عملیات ایران را محکوم کردند اما خواستار خویشتنداری طرفین شدند.

تماس‌های دیپلماتیک

از روز پاسخ مشروع ایران به اسرائیل تا روز گذشته، تماس تلفنی بین امیرعبد‌الهیمن از وزرای خارجه بلژیک، روسیه، هلند، قبرس، ترکیه، سوریه، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا، عربستان، هند، قطر، مصر، مالت، اسلوانی، آلمان، انگلیس، اتریش و استرالیا برقرار شده است. وزیر خار چه

۲

تیتریک

HEADLINE ONE

دیپلماسی مهار نتایهاو

محسن صالحی‌خواه

گزارشگر هم‌میهن

ایران دو تماس با همتای آلمانی و دو تماس با همتای انگلیسی خود داشت. با توجه به مواضع آلمان و انگلیس در قبال پاسخ مشروع ایران به حمله اسرائیل به کنسولگری و اعلام حمایت برلین ولندن از تل‌آویو، این تماس‌ها بیشتر مورد توجه رسانه‌ها قرار گرفت. وزیر خارجه ایران طی تماس با دیوید کامرون، از حمایت‌های گسترده انگلیس از رژیم تل‌آویو انتقاد کرد. امیرعبد‌الهیمن در دومین تماس با کامرون که روز گذشته انجام شد، گفت: «این حجم از حمایت‌های غیرمسئولانه از جنایات رژیم صهیونیستی چه نفعی برای دولت انگلیس دارد؟ جای تعجب است در حالی که طی شش ماهه گذشته چندین هزار تن بمب‌بر سر مردم مظلوم غزه ریخته شده است. انگلیس نگران پاسخ ایران به حمله وحشیانه رژیم اسرائیل است.» وزیر خارجه کشورمان تاکید کرده است که «ایران از تشدید تنش در منطقه استقبال نمی‌کند، اما در صورتی که رژیم اسرائیل به‌دنبال ماجراجویی باشد، پاسخ بعدی ما، فوری، قوی‌تر و گسترده‌تر خواهد بود.» دیوید کامرون عملیات نظامی ایران علیه اسرائیل را نگران‌کننده و در راستای افزایش تنش در منطقه خوانده و تاکید کرده است که لندن از اسرائیل خواسته که دست به اقدام نزند. کامرون همچنین در اظهارنظری رسانه‌ای، از اعمال تحریم علیه ایران خبر داد. عصر دیروز، تماس تلفنی دوم میان امیرعبد‌الهیمن و آلتا باتربوک، همتای آلمانی او برقرار شد. وزیر امور خارجه ایران عملیات بامداد یکشنبه را «حداقلی، دقیق و علیه اهداف نظامی» خواند و هشدار داد که در صورت ادامه ماجراجویی توسط اسرائیل، پاسخ ایران «فوری و گسترده» خواهد بود. وزیر خار چه همچنین خطاب به‌باتربوک گفت: «امیدواریم تلاش آلمان به‌جای محکومیت اقدام مشروع ایران، متمرکز بر توقف جنگ در غزه و برقراری صلح و امنیت پایدار از مدیترانه تا دریای سرخ باشد.» وزیر خار چه آلمان گفت: «تحولات اخیر باعث افزایش تلاطم شدید در منطقه شده و نشان می‌دهد تنش‌ها رو به افزایش است. لذا معتقدیم تلاش‌های مشترک ما باید متمرکز بر جلوگیری از گسترش دامنه تنش باشد. ما هر روز تلاش می‌کنیم که این جنگ پایان یابد و راه دستیابی به صلح پایدار، نیز هموار شود.»

سامح شسکری، وزیر خار چه مصر نیز روز گذشته در گفت‌وگو با همتای

ارزیابی فعالان سیاسی و رسانه‌ای از برخورد با روزنامه‌نگاران:

احضارها نتیجه عکس می‌دهد

گروه خبر؛ دادستانی در چند روز اخیر نسبت به تعدادی از فعالان سیاسی و رسانه‌ای به‌بهانه انتشار مطالبی اعلام جرم کرده است. استدلال نیز این است که مطالب منتشرشده، امنیت روانی جامعه و فضای اقتصادی کشور پس از عملیات نیروهای مسلح کشور علیه رژیم صهیونیستی را متلاطم کرده است. این اقدام در شرایط کنونی کشور که بیش از همیشه به همدلی و وحدت نیاز دارد، با هر هدفی از سوی تصمیم‌گیران از جمله پیشگیری با ممانعت از تشکیل فضای نقد، جای تأمل دارد که چرا باید در این فضا برای چهره‌های شناخته‌شده سیاسی و رسانه‌ای پرونده قضایی تشکیل شود؟

پس از حمله اخیر ایران به اسرائیل نقد و نظره‌ای متفاوتی در فضای رسانه‌ای نسبت به اصل حمله، آثار آن و پیش‌بینی تصمیمات احتمالی آینده دو طرف متنازع ارائه شد. در این بین کمتر تحلیلگر یا رسانه داخلی بود که نسبت به اصل این حمله خلل وارد کند؛ چه آنکه جمهوری اسلامی در پی حمله اسرائیل به کنسولگری ایران در دمشق، حمله اخیر را انجام داد؛ اقدامی دفاعی و البته باذاردنده که خلاف موازین بین‌المللی هم نبود. در این بین اما برخی روزنامه‌نگاران و رسانه‌ها سعی کردند ابعاد پسین حمله را در وجوه مختلف بررسی و تلاش کنند تا به زوایای ثانویه حمله اخیر بپردازند که چنین نقد و نظره‌ایی با بر خوردهای قضایی مواجه‌شده است؛ مشخصاً دادستانی تهران علیه عباس عبدی، روزنامه‌نگار و روزنامه «اعتماد» اعلام جرم کرده است؛ آنچه تحت عنوان «مقابله با برهم‌زنندگان امنیت روانی جامعه» عنوان شده است. این اقدام قضایی متعاقب یادداشتی بوده است با این عنوان: «خطرناکی پاسخ دادن و ندادن». این یادداشت در بیست‌وششم فروردین منتشر شده است و حمله ایران به اسرائیل در ساعات پایانی روز بیست‌وینجم بوده، یعنی عباس عبدی این یادداشت را زمانی نوشته بود که از قضا روزنامه «اعتماد» برای چاپ رفته و هنوز حمله آغاز نشده بود. بنابراین هیچ سوءنیتی در کار نبوده و از حیث محتوایی هم او کوشیده تا زوایای دو تصمیم حمله‌کردن یا نکردن را بررسی کند. اعلام جرم دادستانی علیه حسین دهباشی هم رخ داد؛ او هم برای توثیت‌هایی که منتشر کرده بود و به وحشتناک‌بودن جنگ اشاره کرده بود. او در عین حال نوشته بود تلاقی کردن حمله اسرائیل به کنسولگری اجتناب‌ناپذیر بوده است و افرادی که از اسرائیل حمایت می‌کنند را نکوهش کرده است. دادستانی برای او هم عنوان کرده است: «مقابله با برهم‌زنندگان امنیت روانی جامعه». همین عنوان برای باشارس سلطانی، فعال رسانه‌ای هم تکرار شده است؛ به دلیل آنچه او درباره بالرافتن نرخ ارز در کانال تلگرامی «اسکان‌نیوز» نوشته‌بود. پیش از این نیز باهمین عنوان علیه روزنامه «جهان صنعت» و یکی از خبرنگاران این روزنامه اعلام جرم شده بود. پس از صدور این اعلام جرم‌ها بسیاری از فعالان رسانه‌ای نسبت به این شیوه از برخورد با اهالی رسانه ابراز نگرانی کردند و یک نکته مهم را مورد نظر قرار دادند؛ آنکه چاردر شرایطی که فضای داخلی بیش از همیشه نیاز به وحدت دارد، به‌دلیل چندتحلیل وپاراکوردن دیدگاه‌های شخصی، برخوردهای قضایی گسترش می‌یابد؛ و آیا نتیجه عکس وحدت از این‌برخوردها به وجود نمی‌آید؟ عباس عبدی پس از اعلام جرم اخیر در توثیتی نوشت: «ادامه این اعلام جرم‌ها موجب بی‌اثری و کاهش اعتبار نوشته‌ها در دفاع از حمله ایران با نقد و رد اسرائیل می‌شود. نویسنده مستقل از نوشتن در این مورد

گزارش دو

همه مسائل را نمی‌شود از طریق دادگاه حل کرد

عباس عبدی، روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی یکی از افرادی است که برای او اعلام جرم توسط دادستانی تعیین شده است. وی در ارزیابی خود نسبت به این تصمیم به هم‌میهن گفت: «اگر مسئله شخصی نبود، راحت‌تر می‌توانستم صحبت کنم. بنده معتقدم مشکلی نسبت به شکایت از روزنامه‌نگاران و هر شخص دیگری وجود ندارد. روزنامه‌نگار باید آماده پاسخگویی درباره رفتارهای خود باشد. مشروط بر اینکه دستگاه‌های رسیدگی کننده بی‌طرفی خود را حفظ کنند و آن را در عمل نشان دهند. بی‌طرفی دستگاه‌ها، باعث اعتبار آن‌ها نزد جامعه و اعتماد به رسیدگی آنان به این مسائل است. فکر می‌کنم در خصوص این موضوع خاص بیش از حد حساسیت نشان دادند و عجله کردند. باید براساس شاخص‌های حقوقی صحبت کرد و مسئله‌ای مثل برهم‌زدن امنیت روانی جامعه یک شاخص حقوقی نیست. این‌گونه اعلام جرم‌های کلی و کشدار کمکی به وضعیت فلاکت‌بار رسانه‌ای کشور نمی‌کند. در هر صورت، برداشت من این است که اتفاق خاصی نیفتاده است. این اعلام جرم مورد رسیدگی قرار می‌گیرد و به‌طور طبیعی علنی خواهد بود تا مردم و دیگر همکاران در جریان جزئیات قرار گیرند.» او ادامه داد: «همان‌طور که ما باید یاد بگیریم چطور رفتار کنیم، دیگران از جمله مدعی‌العموم نیز باید بدانند که چگونه به مسائل واکنش نشان دهند. ضمن اینکه تاکید می‌کنم همه مسائل را نمی‌شود از طریق دادگاه حل کرد. این مسائل نیازمند گفت‌وگو است. نمی‌دانم هدف از این اعلام جرم چه بود اما به این باور دارم که از طریق ممنوعیت و محدودیت برای نوشتن، نتیجه‌ای حاصل نخواهد

گزارش یک